

Konstitutionsutskottets betänkande

1981/82: 26

om Sveriges riksvapen och Sveriges flagga m. m.

Propositionen

I proposition 1981/82: 109 (justitiedepartementet) föreslås riksdagen anta följande lagförslag, nämligen

1. lag om Sveriges riksvapen,
2. lag om Sveriges flagga.

Riksdagen bereds tillfälle att ta del av vad som anförts om en reglering av allmänna flaggdagar.

De nya lagarna föreslås träda i kraft den 1 januari 1983.

I propositionen föreslås en modernisering av den gällande lagstiftningen om Sveriges vapen och flagga som tillkom i början av 1900-talet. Bl. a. föreslås att de allmänna flaggdagarna skall fastställas officiellt genom en av regeringen beslutad förordning. F. n. finns det utanför försvarsmakten inga officiellt fastställda föreskrifter på detta område. I förhållande till vad som mer allmänt tillämpas förordas i propositionen att antalet allmänna flaggdagar ökas med två, dagen för riksdagsval och FN-dagen. Vidare föreslås i propositionen att Svenska flaggans dag den 6 juni skall få officiell karaktär som Sveriges nationaldag. Lagstiftningen föreslås träda i kraft den 1 januari 1983.

För den närmare motiveringen hänvisas till propositionen i vilken även den departementspromemoria som ligger till grund för propositionen bilagts.

Motionsyrkanden rörande vapen och flagga

I anledning av propositionen har följande sex motioner väckts. Motionsyrkandena har följande innehåll.

I motion 1981/82: 2181 av Olle Aulin (m) hemställs att riksdagen beslutar att 2 §, tredje stycket i förslag till Lag om Sveriges riksvapen, skall ha följande lydelse:

”Hjärtskölden är kluven. Första fältet innehåller Vasaättens vapen: ett i blått, silver och rött styckat fält, belagt med en stormvase av guld. Andra fältet . . .”

I motion 1981/82: 2182 av Nils Hjorth (s) hemställs att riksdagen beslutar att låta den tretungade flaggan återfå sin månghundraåriga ställning som statsflagga genom att anta förslaget till lag om Sveriges flagga med här ovan föreslagna ändringar.

I motion 1981/82: 2183 av Nils Hjorth (s) hemställs att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som ovan föreslagits beträffande allmänna flaggdagar.

I motion 1981/82: 2184 av Nils Hjorth (s) hemställs att riksdagen antar ovanstående förslag till lag om Sveriges statsvapen.

I motion 1981/82: 2189 av Tore Nilsson (m) hemställs att riksdagen beslutar de ändringar i förslagen till lag om Sveriges riksvapen och Sveriges flagga som angetts i motionen.

I motion 1981/82: 2190 av Lars Werner m. fl. (vpk) hemställs att riksdagen beslutar

1. att godkänna vad som i motionen anförs om Sveriges riksvapen och hos regeringen begära förslag till åtgärder i enlighet härmed,
2. att avslå regeringens förslag att de allmänna flaggdagarna skall fastställas officiellt genom en av regeringen beslutad förordning,
3. att godkänna vad som i motionen anförs om översyn av de allmänna flaggdagarna och hos regeringen begära förslag till åtgärder i enlighet därmed.

I detta betänkande behandlas även följande två under allmänna motions-tiden väckta motioner.

I motion 1981/82: 689 av Catarina Rönnung m. fl. (s) hemställs att riksdagen beslutar att FN-dagen den 24 oktober förklaras vara helgdag.

I motion 1981/82: 1143 av Arne Andersson i Ljung (m) hemställs att riksdagen som sin mening ger förvaltningsstyrelsen till känna vad i motionen anförts angående riksdagens emblem.

För den närmare motivering hänvisas till de tryckta motionerna.

Motion angående riksdagens emblem

I motion 1143 (m) föreslås att riksdagen skall ha endast ett emblem och att detta skall vara tre kronor. I motiveringen kritiserar det emblem som sedan något år tillbaka genom beslut av riksdagens förvaltningsstyrelse införts vid sidan om det gängse lilla riksvapnet.

Riksdagens förvaltningsstyrelses direktion beslöt i maj 1981 att införa det nya nu i motionen kritiserade riksdagsembleet vilket tryckts upp på brevpapper, kuvert och använts på en del andra handlingar och produkter. Vid sammanträde den 11 februari 1982 har direktionen beslutat ändra ställningstagandet 1981 i denna fråga vilket innebär att cirkulär nr 21 1973 alljämt skall gälla och det gamla riksvapnet således skall vara det vapen som riksdagen använder.

I förslaget till lag om Sveriges riksvapen föreslås (1 §) att stora riksvapnet endast när det finns särskilda skäl används av andra än statschefen,

riksdagen, regeringen, departementen, utrikesrepresentation och försvarsmakten. Lilla riksvapnet (3 §) får användas av statliga myndigheter i övrigt. Departementschefen anför, att även de organ som har rätt att använda stora riksvapnet som regel kommer att använda lilla riksvapnet.

Utskottet

Utskottet, som under sin beredning av detta ärende även tagit del av de remissyttranden som avgetts med anledning av den nämnda departementspromemorian och material från tidigare utredningsarbete i ämnet, har funnit att de delfrågor som tagits upp i följdmotionerna redan varit föremål för ingående överväganden. Många av frågorna rör heraldiska specialfrågor beträffande vilka det bland expertisen på området förekommer skilda uppfattningar. Frågan rörande flaggans användning och principerna för flaggdagarna har också ingående prövats. I motion 689 föreslås att FN-dagen skall bli helgdag. Med propositionens förslag blir FN-dagen allmän flaggdag. Utskottet finner inte anledning att biträda motionsyrkandet.

En fråga om riksdagens användning av emblem i vilket lilla riksvapnet ingår tas upp i motion 1143. Där föreslås att riksdagen endast skall använda sig av lilla riksvapnet och inte av det aktuella emblemet. Beträffande den i motionen aktualiserade frågan som rör riksdagens egna förhållanden har utskottet erfarit att riksdagens förvaltningsstyrelsens direktion nyligen beslutat att det nuvarande emblemet inte längre skall användas sedan befintligt tryck förbrukats. Motionen 1143 får därmed anses besvarad.

Under hänvisning till det ingående utredningsarbete som föregått propositionen, varvid flertalet av de i motionerna aktualiserade frågorna varit föremål för överväganden, vill utskottet tillstyrka propositionens förslag och avstyrker därmed motionerna 689, 2181, 2182, 2183, 2184, 2189 och 2190.

Utskottet finner också att vad som anförts om regleringen av de allmänna flaggdagarna kan godtas.

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till proposition 1981/82: 109 avslår motionerna 1981/82: 689, 2181, 2182, 2183, 2184, 2189 och 2190 samt förklarar motion 1981/82: 1143 besvarad med vad utskottet anför.

Stockholm den 1 april 1982

På konstitutionsutskottets vägnar

BERTIL FISKESJÖ

Närvarande: Bertil Fiskesjö (c), Hilding Johansson (s), Anders Björck (m), Torkel Lindahl (fp), Olle Svensson (s), Yngve Nyquist (s), Sven-Erik Nordin (c), Wivi-Anne Cederqvist (s), Gunnar Björck i Värmdö (m), Kurt Ove Johansson (s), Bengt Kindbom (c), Daniel Tarschys (fp), Kerstin Nilsson (s), Jan Prytz (m) och Anita Modin* (s).

* Ej närvarande vid justeringen.